

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIŲ AUDITŲ APIBENDRINIMAS

VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ, KURIŲ STEIGĖJOS IR (AR) DALININKĖS YRA MINISTERIJOS, VALDYMAS

2004 m. lapkričio 15 d. Nr. 2010-1
Vilnius

ĮŽANGA

Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo (2001-12-21 įstatymo Nr. IX-686 redakcija) 2 straipsnyje nustatyta, kad viešoji įstaiga – iš dalininkų (savininko) turto įsteigta ne pelno organizacija, veikianti socialinėje, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ar kitose panašiose srityse ir viešai teikianti šių sričių paslaugas visuomenės nariams.

Nuo 2004-02-14 įsigaliojusio Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 2 straipsnyje nustatyta, kad viešoji įstaiga – tai pagal šį ir kitus įstatymus įsteigtas pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – tenkinti viešuosius interesus vykdant visuomenei naudingą veiklą.

Sąvoka „viešieji interesai“ reiškia naudą visuomenei ar jos daliai, taip pat žmonių gerovę. Viešųjų interesų požymis yra jų bendrumas kiekvieno asmens atžvilgiu...¹

Išankstinio tyrimo metu buvo nustatyta rizika, kad viešosios įstaigos, kurių steigėjai ir (ar) dalininkai yra ministerijos, iš dalies atlieka ministerijoms priskirtas funkcijas ir šiam tikslui ir šių įstaigų išlaikymui gauna valstybės biudžeto lėšų, iš asignavimų valdytojų programų. Informacija apie valstybės biudžeto lėšas, kurias asignavimų valdytojai perveda viešosioms įstaigoms, vykdomų programų pasiektus tikslus yra nepakankamai vieša.

Siekdama nustatyti, ar viešosios įstaigos nedubliuoja ministerijų funkcijų ir ar valstybės biudžeto lėšos naudojamos taupiai ir efektyviai, Valstybės kontrolė atliko viešųjų įstaigų, kurių steigėjos ir (ar) dalininkės yra ministerijos, valdymo auditą. Audito proceso aprašymas pateikiamas 1 priede.

Audito tikslai. Įvertinti:

- viešųjų įstaigų, kurių steigėjos ir (ar) dalininkės yra ministerijos, steigimą ir vykdomas funkcijas;
- valstybės biudžeto lėšų pervedimą viešosioms įstaigoms;
- valstybės turto (patalpų) perdavimą viešosioms įstaigoms ir jo naudojimą.

Įvertinus viešųjų įstaigų skaičių ir joms pervedtas valstybės biudžeto lėšas, viešųjų įstaigų valdymo auditas buvo atliktas 4 ministerijose:

- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijoje;
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje;
- Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje;
- Lietuvos Respublikos kultūros ministerijoje.

Audito metu buvo surinkti duomenys apie viešąsias įstaigas, kurių dalininkė yra Ūkio ministerija ir nagrinėta atskirų viešųjų įstaigų veikla.

¹ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.34 straipsnio 2 dalies komentaras

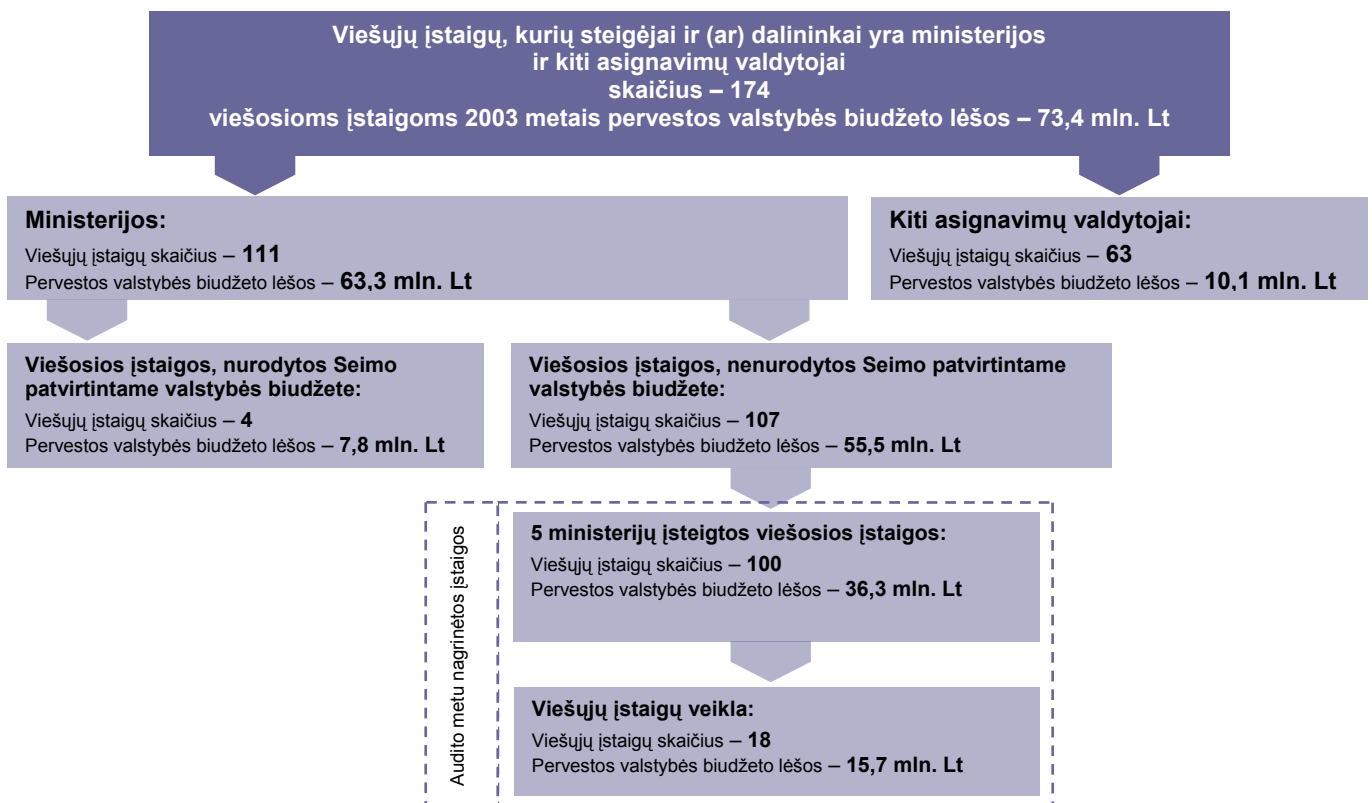
VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ SKAIČIUS. Audito metu kreipėmės į Juridinių asmenų registro tvarkytoją, kuris paaiškino, kad duomenys apie Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų steigėjus, dalininkus ir jų įnašus registre nėra kaupiami. Dėl šios priežasties tikslaus viešųjų įstaigų, kurių steigėjos ir (ar) dalininkės yra ne tik ministerijos, bet ir kitos valstybės ar savivaldybių biudžetinės įstaigos, skaičiaus negalime pateikti.

Audito metu surinktais duomenimis², 2003 metais valstybės biudžeto asignavimų valdytojai buvo 174 viešųjų įstaigų steigėjai ir (ar) dalininkai³:

- ministerijos – 111 viešųjų įstaigų (iš jų 6-ias įsteigė kelios ministerijos),
- kitos biudžetinės įstaigos (departamentai, tarnybos ir kt.) – 63.

Minėtoms viešosioms įstaigoms 2003 metais iš valstybės biudžeto buvo pervesta 73,4 mln. Lt (1 pav.).

1. Viešųjų įstaigų skaičius ir joms pervestos valstybės biudžeto lėšos 2003 metais

VALSTYBĖS BIUDŽETO LĖŠOS. Iš 174 viešųjų įstaigų, apie kurias duomenis surinkome audito metu, tik 4 viešosios įstaigos⁴ buvo nurodytos Seimo patvirtintame 2003 metų valstybės biudžete ir asignavimų dydis šioms įstaigoms buvo nustatytas įstatymu (7,8 mln. Lt). Kitoms viešosioms įstaigoms skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį nustatė ir lėšas pervedė ministerijos ir kiti asignavimų valdytojai.

Mūsų nuomone viešųjų įstaigų, nurodytų Seimo patvirtintame valstybės biudžete, vadovai nėra biudžeto asignavimų valdytojai, kadangi Biudžeto sandaros įstatymo 4 str. nustatyta, kad valstybės biudžeto asignavimų valdytojai yra biudžetinių įstaigų, nurodytų Seimo patvirtintame valstybės biudžete, vadovai (ministerijose – ministrai ar jų įgalioti asmenys).

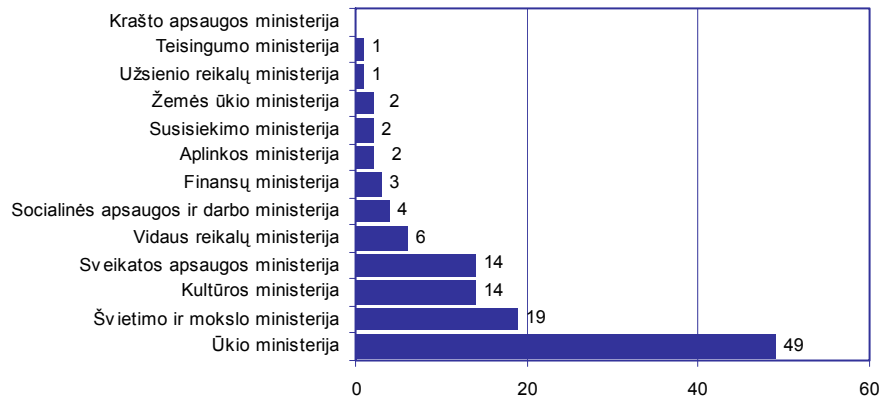
² Duomenys surinkti iš ministerijų ir kitų asignavimų valdytojų

³ Patikslinimas. Sąvoka "dalininkas" šioje ataskaitoje - dalininko (valstybės) interesus atstovaujanti institucija.

⁴ VŠĮ Centrinė projektų valdymo agentūra, VŠĮ Lietuvos Respublikos audito, apskaitos ir turto vertinimo institutas, VŠĮ Lietuvos Respublikos apskaitos institutas ir VŠĮ Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas.

Lietuvos Respublikos ministerijos 2003 metais iš vykdomų programų lėšų 107-ioms viešosioms įstaigoms pervedė 55,5 mln. Lt. Kiti asignavimų valdytojai 63-ims viešosioms įstaigoms pervedė 10,1 mln. Lt. Daugiausiai lėšų viešosioms įstaigoms iš vykdomų programų 2003 metais pervedė Lietuvos Respublikos ūkio ministerija – 25,2 mln. Lt, kuri buvo 49 viešųjų įstaigų dalininkė (2 ir 3 pav.).

2. Viešųjų įstaigų, kurių steigėjos ir (ar) dalininkės yra ministerijos, skaičius (2003-12-31)*

* - 6-ių viešųjų įstaigų steigėjos ir (ar) dalininkės yra kelios ministerijos

3. Ministerijų viešosioms įstaigoms pervestos valstybės biudžeto lėšos 2003 metais (mln. Lt)

Eil. Nr.	Ministerijos	Ministerijų viešosioms įstaigoms pervestos valstybės biudžeto lėšos 2003 metais (mln. Lt)
1.	Aplinkos ministerija	9,3
2.	Finansų ministerija	-
3.	Kultūros ministerija	1,2
4.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	0,5
5.	Sveikatos ministerija	2,5
6.	Švietimo ir mokslo ministerija	6,8
7.	Ūkio ministerija	25,2
8.	Vidaus reikalų ministerija	1,6
9.	Žemės ūkio ministerija	8,3
	Iš viso:	55,5

Valstybės biudžeto lėšos viešosioms įstaigoms dažniausiai buvo skiriamos ir pervedamos pagal sutartis su ministerijomis ar kitais asignavimų valdytojais.

Valstybės biudžeto lėšos, kurias ministerijos perveda viešosioms įstaigoms, tampa šių įstaigų nuosavomis lėšomis. Viešųjų įstaigų, kurios įstatymais nėra įgaliotos vykdyti viešojo administravimo funkcijų, pareigos ir atsakomybė už efektyvų valstybės biudžeto lėšų naudojimą gali būti numatytos tik sutartyse su ministerijomis dėl programų, uždavinių ar priemonių įgyvendinimo (4 pav.).

4. Pareigos ir atsakomybė už valstybės biudžeto lėšas

Svarsto ir tvirtina Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymą.

Teikia Seimui Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą. Nustato bendrą valstybės biudžeto asignavimų sumą, jų paskirstymą pagal biudžetines įstaigas programoms įgyvendinti.

Seimo patvirtintus valstybės biudžeto asignavimus paskirsto pagal programas (asignavimų valdytojams).

Biudžeto asignavimų valdytojai privalo⁵:

1) naudoti skirtus biudžeto asignavimus pagal nustatytą paskirtį savo vadovaujamos biudžetinės įstaigos programoms vykdyti, paskirstyti jiems skirtas biudžeto lėšas pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams⁶ programoms vykdyti;

2) organizuoti iš biudžeto finansuojamų programų rengimą ir vykdymą;

3) nustatyti ir tvirtinti vadovaujamos biudžetinės įstaigos ar pavaldžių įstaigų ir kitų subjektų programas, jų sąmatas, neviršijant šioms programoms patvirtintų bendrųjų asignavimų, tarp jų – išlaidoms, iš jų – darbo užmokesčiui, ir turtui įsigyti, sumų;

4) Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka ir terminais teikti finansinę ir kitą atskaitomybę;

5) kontroliuoti ir vykdyti savo vadovujamų biudžetinių įstaigų įsipareigojimus, atlikti pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų finansinės atskaitomybės analizę;

6) užtikrinti finansinių ir statistinių ataskaitų teisingumą ir pateikimą laiku;

7) užtikrinti programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą.

Metams pasibaigus, asignavimų valdytojų, jiems pavaldžių įstaigų ir kitų subjektų disponuojamose sąskaitose esančios biudžeto lėšos, išskyrus nepanaudotus asignavimus specialiosioms programoms ir baigiamiesiems statybos objektams finansuoti, grąžinamos į atitinkamą biudžetą ne vėliau kaip iki sausio 10 dienos.

Biudžeto asignavimų valdytojų ir jiems pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų vykdymą vertina vidaus audito tarnybos.

Dažniausiai skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį nustato asignavimų valdytojas savo nuožiūra.

Jei viešosios įstaigos nėra subjektai, atliekantys viešojo administravimo funkcijas, šių įstaigų atsakomybė už valstybės biudžeto lėšų panaudojimą teisės aktuose nenumatyta (gali būti numatyta sutartyse su asignavimų valdytoju).

Valstybės biudžeto lėšų panaudojimo kontrolę vykdo asignavimų valdytojas savo nuožiūra.

DALININKŲ ĮNAŠAI. Viešųjų įstaigų įstatymas⁷ numato, kad, viešosios įstaigos dalininkų kapitalas

yra lygus dalininkų įnašų vertei. Dalininkų įnašai gali būti pinigai, taip pat pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymą įvertintas materialūs ir nematerialūs turtas. Viešosios įstaigos steigėjai, Viešųjų įstaigų įstatymo ir įstatų nustatyta tvarka perdavę viešajai įstaigai įnašą, tampa jos dalininkais ir turi teisę gauti likviduojamos viešosios įstaigos turto dalį proporcingai jų įnašų vertei.

Iš audito metu nagrinėtų įstaigų 2003 metais Ūkio ministerijos (kaip dalininkės) įnašas buvo didžiausias – 10,2 mln. Lt (5 pav.).

5. Ministerijų (kaip dalininkių) įnašai viešosiose įstaigose 2003 m. (Lt)

Ministerija	Viešųjų įstaigų skaičius	Dalininko įnašo dydis (Lt)
Ūkio ministerija	49	10 199 000
Švietimo ir mokslo ministerija	19	11 211
Kultūros ministerija	14	16 920
Sveikatos apsaugos ministerija	14	*
Vidaus reikalų ministerija	6	*
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	4	1 550
Finansų ministerija	3	100 000
Aplinkos ministerija	2	
Susisiekimo ministerija	2	100
Žemės ūkio ministerija	2	*
Užsienio reikalų ministerija	1	10
Teisingumo ministerija	1	1
Krašto apsaugos ministerija		
Iš viso:	117	10 328 792

* - audito metu, duomenys nebuvo surinkti.

⁵ Nuo 2004-01-07 įsigaliojusio LR Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo įstatymo (2003 m. gruodžio 23 d. Nr. IX-1946) 5 straipsnio 1 dalis

⁶ Pagal Biudžeto sandaros įstatymą – kiti subjektai – subjektai, vykdanys viešojo administravimo funkcijas

⁷ 2004-01-27 Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I X-1977 7 straipsnio 2 ir 4 dalis, 13 straipsnio 2 ir 3 dalis

AUDITO REZULTATAI

1. VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ STEIGIMAS IR VYKDOMOS FUNKCIJOS

Audito klausimai	Detalizuoti audito klausimai
Viešųjų įstaigų steigimo (reorganizavimo) procesas	Ar viešosios įstaigos įsteigtos laikantis visų teisės aktų nustatytų reikalavimų?
Viešųjų įstaigų vykdomų funkcijų analizė	Ar funkcijų, kurias ministerijos pavedė viešosioms įstaigoms, negalėtų atlikti pačios ministerijos?
Viešųjų įstaigų veiklos analizė	Viešųjų įstaigų veiklos ataskaitos. Veiklos analizė

VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ STEIGIMO (REORGANIZAVIMO) PROCESAS

Įvertinus viešųjų įstaigų steigimo procesą, manome, kad reikėtų atkreipti dėmesį į rizikas šiose srityse:

Nustatyti faktai	Pasekmės	Pavyzdys
Steigiant viešąsias įstaigas steigėjas neįnešė turtinio įnašo, kaip buvo numatyta audituojamuoju laikotarpiu (2003 metais galiojusio) Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 2 ir 6 straipsnių nuostatose	Steigėjai, neperdavę įnašo, neįgyja Viešųjų įstaigų įstatymo (įstatymo 2004-01-27 Nr. IX-1977 redakcija) 7 straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse nustatytų dalininko teisių	Kultūros ministerija, steigdama viešąją įstaigą Europos kultūros programų centras ir viešąją įstaigą Europos Media programų biuras, neįnešė turtinio įnašo, kaip numatyta tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 2 bei 6 straipsnių nuostatose, todėl, auditorių nuomone, Kultūros ministerija nėra minėtų viešųjų įstaigų savininkė. <i>2004-05-10 valstybinio audito ataskaita Nr. 2010-1 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Kultūros ministerija, valdymo vertinimas“</i>
Nesilaikoma audituojamu laikotarpiu galiojusio Viešųjų įstaigų įstatymo 5 straipsnio 4 dalyje ir 7 straipsnyje numatytų reikalavimų viešųjų įstaigų steigimo sutartims ir jų įstatams.	Steigimo dokumentų neatitikimas tuo metu galiojusiems teisės aktų reikalavimams	Kultūros ministerija ne visais atvejais laikėsi įstatyme nurodytų reikalavimų, numatytų viešųjų įstaigų steigimo dokumentams. <i>2004-05-10 valstybinio audito ataskaita Nr.2010-1 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Kultūros ministerija, valdymo vertinimas“</i> Kultūros ministerija informavo⁸, kad 2004 m. rugsėjo mėn. ministerijos sekretorius išsiuntė raštus viešosioms įstaigoms, prašydamas iki 2004-12-31 patikslinti viešųjų įstaigų įstatus.
Dėl įstatymo nuostatų nesilaikymo valstybės turtas (patalpos) tapo viešosios įstaigos nuosavybe.	Neapskaitytas valstybės turtas	Kultūros ministerija nesudarė sutarties ne pelno organizacijai Skulptorių kūrybinė studija steigimo metu perduotam turtui (negyvenamosioms patalpoms Rūtų g. 5, Klaipėdoje, bendras plotas 348,90 kv. m.) panaudos pagrindu perduoti viešajai įstaigai Skulptorių kūrybinė studija. Tokiu būdu Kultūros ministerija nesilaikė minėtos ne pelno organizacijos reorganizavimo laikotarpiu galiojusio Viešųjų įstaigų įstatymo 18 straipsnio reikalavimų ir sudarė sąlygas nepagrįstai sumažinti valstybės turtą, kurio rinkos vertė 169 914,53 Lt (2003-01-10 būklė). <i>2004-05-10 valstybinio audito ataskaita Nr.2010-1 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Kultūros ministerija, valdymo vertinimas“</i> Kultūros ministerija informavo⁹, kad atliekamos minėto pastato registravimo Kultūros ministerijos vardu procedūros.

⁸ Kultūros ministerijos 2004-10-01 raštas Nr. S2-2289

⁹ Kultūros ministerijos 2004-10-01 raštas Nr. S2-2289

VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ VYKDOMŲ FUNKCIJŲ ANALIZĖ

Audito metu nustatėme atvejų, kai dalis viešųjų įstaigų, tiesiogiai paslaugų visuomenės nariams (kaip nustatyta 2003 metais galiojusio Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 2 straipsnyje pateiktoje viešosios įstaigos sampratoje) neteikė, o vykdė ministerijų pavestas privalomas užduotis. Mūsų nuomone, šias užduotis atskirais atvejais galėjo vykdyti pačios ministerijos. Nuo 2004-02-14 įsigaliojęs Viešųjų įstaigų įstatymas (2004-01-27 Nr. IX-1977) neapibrėžia viešosios įstaigos veiklos sričių, o tik nurodo jų veiklos tikslą – tenkinti viešuosius interesus vykdant visuomenei naudingą veiklą. Toks viešųjų įstaigų apibrėžimas sudaro sąlygas įstaigoms užsiimti bet kokia įstatymais nedraudžiama veikla. Mūsų nuomone, pasikeitusios įstatymo nuostatos gali sudaryti sąlygas valstybės institucijoms pavesti viešosioms įstaigoms atlikti dalį savo funkcijų.

Nustatyti faktai	Pasekmės / rizika	Pavyzdys
Atskirų ministerijų departamentai, (skyriai, padaliniai) pagal nuostatus vykdo panašias funkcijas, kaip ir tų pačių ministerijų įsteigtos viešosios įstaigos.	Gali būti dubliuojamos funkcijos. Valstybės biudžeto lėšos gali būti naudojamos neefektyviai.	Atskiros privalomos užduotys, kurias Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pavedė viešajai įstaigai Respublikinis darbų saugos centras, susijusios su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo departamento vykdomomis funkcijomis. Mūsų nuomone, panašiais atvejais, atlikus analizę reikėtų spręsti, ar pati ministerija negalėtų vykdyti šių funkcijų. <i>2004-06-30 ataskaita Nr. 2010-1-1-3 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, valdymo vertinimas“.</i> Socialinės apsaugos ministerija informavo¹⁰, kad priimtas sprendimas dėl viešosios įstaigos Darbų saugos centras likvidavimo.
Atskiros kai kurių viešųjų įstaigų funkcijos panašios į kitų įstaigų funkcijas.	Valstybės biudžeto lėšos gali būti naudojamos neefektyviai	Atskiros viešosios įstaigos Respublikinis darbų saugos centras funkcijos panašios į Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos funkcijas. Atskiri viešųjų įstaigų Socialinės politikos grupė ir Darbo ir socialinių tyrimų institutas veiklos uždaviniai panašūs. <i>2004-06-30 ataskaita Nr. 2010-1-1-3 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, valdymo vertinimas“.</i>
Ministerijos viešosioms įstaigoms paveda vykdyti įvairias programas bei atlikti mokslinius tyrimus, kurių rezultatai nėra plačiai naudojami.	Valstybės biudžeto lėšos gali būti naudojamos neefektyviai	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2003-11-05 sutartimi Nr. 324 viešajai įstaigai Socialinės politikos grupė pavedė atlikti mokslinį tyrimą „Eurointegracijos poveikis žmogaus socialinei raidai: socialinio vystymo perspektyvos ir mokesčių politika“ ir įsipareigojo sumokėti 80,0 tūkst. Lt. Minėto mokslinio tyrimo tikslas – įvertinti ES integracijos galimą įtaką žmogaus socialinei raidai Lietuvoje. Viešoji įstaiga Socialinės politikos grupė mokslinį tyrimą atliko per 43 dienas ir mokslinio tyrimo ataskaitą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pateikė 2003-12-18. Mokslinio tyrimo medžiaga iki Lietuvos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą nebuvo publikuota, todėl šios medžiagos rengimo tikslingumas yra svarstytinas. <i>2004-06-30 ataskaita Nr. 2010-1-1-3 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, valdymo vertinimas“.</i>

VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ VEIKLOS ANALIZĖ

Viešųjų įstaigų veiklos pobūdis yra labai skirtingas, vienos įstaigos vykdo atskiras ministerijų programas, jų uždavinius, priemones, kitos teikia viešąsias paslaugas: organizuoja mokymus, teikia konsultacijas, nuomoja patalpas (6 pav.).

Šių įstaigų veiklos problemos yra specifinės, todėl jų neapibendrinome. Ministerijose atliktų auditų metu pateikėme išvadas dėl atskirų viešųjų įstaigų veiklos trūkumų ir pasiūlymus šiai veiklai tobulinti (žr. 2 priedą). Audito metu nagrinėjome šių įstaigų veiklą:

¹⁰ Socialinės apsaugos ministerijos 2004-09-30 raštas Nr. (1-18-03)-SD-7104

6. Viešųjų įstaigų veikla

Steigėja ir (ar) dalininkė yra:	Viešojo įstaiga	Gautos lėšos iš valstybės biudžeto 2003 metais	Trumpas vykdomos veiklos aprašymas
Kultūros ministerija	Europos kultūros programų centras	0,1 mln. Lt	Igyvendina ES programą „Kultūra 2000“, informuoja Lietuvos kultūros darbuotojus apie galimybę pasinaudoti ES teikiama parama kultūriniam Europos bendradarbiavimui, vykdo kitas funkcijas.
	Europos Media programų biuras	0,1 mln. Lt	Koordinuoja ES audiovizualinio sektoriaus programas, kaupia, skleidžia informaciją apie ES paramos audiovizualinio sektoriaus projektams galimybes, vykdo kitas funkcijas.
	Baroko kelias Lietuvoje	0,06 mln. Lt	Remia istorinio paveldo išsaugojimą, supažindina Europos visuomenę su Lietuvos kultūros palikimu.
	Skulptorių kūrybinė studija	0,06 mln. Lt	Vysto ir puoselėja dailės meną, propaguoja jį Lietuvoje ir užsienyje. Kuria aukšto meninio lygio dailės kūrinius
Švietimo ir mokslo ministerija	Europos namai	0,05 mln. Lt	Vykdo neformalaus ugdymo priemones, visuomenės informavimo bei tarptautinius projektus.
	Užsienio lietuvių rėmimo fondas	0,2 mln. Lt	Skatina užsienio lietuvių studijas Lietuvos aukštosiose mokyklose, užsienio lietuvių bendruomenių ir Lietuvos Respublikos aukštųjų mokyklų glaudesnį bendradarbiavimą, rūpinasi užsienio lietuvių studijų Lietuvoje finansavimo reikalais
	Visorių informacinių technologijų parkas	0,07 mln. Lt	Skatina žinių visuomenės plėtrą Lietuvos Respublikoje, valstybės informacinių technologijų ir telekomunikacijų politikos, informacinių technologijų verslo, mokslo ir studijų integraciją.
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Respublikinis darbų saugos centras	0,4 mln. Lt	Atlieka nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų priežasčių analizę, rengia metodines rekomendacijas, priemones nelaimingų atsitikimų darbe prevencijai ir kt.
	Technikos priežiūros tarnyba	0,01 mln. Lt	Ivertina įrenginių techninę būklę ir teikia išvadas įrenginių savininkams dėl įrenginių tinkamumo pradėti juos naudoti; sudaro sutartis su įrenginių savininkais dėl įrenginių techninės būklės patikrinimų, vykdo kitas funkcijas.
	Socialinės politikos grupė	0,08 mln. Lt	2003 metais vykdė mokslinį tyrimą pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymą
	Lygių galimybių plėtros centras	0,06 mln. Lt	2003 metais įgyvendino Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2003-2004 metų programos atskiras užduotis.
Sveikatos apsaugos ministerija	Sveikatos apsaugos projekto koordinavimo biuras	0,2 mln. Lt	Koordinuoja Lietuvos sveikatos projekto rengimo ir įgyvendinimo veiklą
	Medicinos paramos ir labdaros centras	0,4 mln. Lt	Aprūpina labdara Lietuvos gyventojus, turinčius teisę ją gauti įstatymo nustatyta tvarka
	Sveikatos teisės ir ekonomikos centras	1,8 mln. Lt	Koordinuoja teisės aktų rengimą, rengia ir įgyvendina Lietuvos nacionalinę sveikatos sąskaitos programą, įgyvendina sveikatos mokslines praktines programas, vykdo mokslinių praktinių programų vadybą ir kitas užduotis.
Ūkio ministerija	Lietuvos verslo paramos agentūra	4,1 mln. Lt	Igyvendina Ūkio ministerijos Specialiosios Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos verslui programą
	Lietuvos ekonominės plėtros agentūra	3,5 mln. Lt	Igyvendina Ūkio ministerijos Ekonominės plėtros programą
	Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo paramos agentūra	1,6 mln. Lt	Administruoja verslo inkubatorių ir verslo informacijos centrų veiklą
	Šiaurės miestelio technologijų parkas	2,9 mln. Lt	Teikia mokymo, konsultavimo, patalpų ir biuro įrangos nuomos paslaugas

IŠVADOS:

Mūsų nuomone, steigiant viešąsias įstaigas, ne visada atsižvelgiama į tai, kad:

- viešosios įstaigos atitiktų Viešųjų įstaigų įstatyme (įstatymo 2001-12-21 Nr. IX-686 redakcija) pateiktos viešosios įstaigos sampratą, t.y. teiktų paslaugas visuomenės nariams, o ne vykdytų ministerijų pavestas užduotis;
- viešųjų įstaigų funkcijos panašios į atskiras ministerijų funkcijas.

2. VALSTYBĖS BIUDŽETO LĖŠŲ PERVEDIMAS VIEŠOSIOMS ĮSTAIGOMS IR JŲ PANAUDOJIMO KONTROLĖ

Audito klausimai	Detalizuoti audito klausimai
Lėšų pervedimo viešosioms įstaigoms analizė	Kiek valstybės biudžeto lėšų, skirtų programoms vykdyti, asignavimų valdytojai perveda viešosioms įstaigoms? Viešųjų įstaigų pajamų šaltiniai.
Lėšų panaudojimo analizė	Ar taupiai buvo panaudotos valstybės biudžeto lėšos 2003 metais?
Valstybės biudžeto lėšų panaudojimo kontrolė	Ar ministerija vykdo lėšų panaudojimo kontrolę? Ar nustatyta atskaitomybės viešosioms įstaigoms už valstybės biudžeto lėšų panaudojimą forma? Ar tokia atskaitomybės forma pateikia informaciją, kaip buvo panaudotos lėšos?

LĖŠŲ PERVEDIMO VIEŠOSIOMS ĮSTAIGOMS ANALIZĖ

Ministerijos 2003 metais iš vykdomų programų lėšų 107-ioms viešosioms įstaigoms pervedė **55,5 mln. Lt.** Kiti asignavimų valdytojai 63-ims viešosioms įstaigoms pervedė **10,1 mln. Lt.**

Pagal galiojančius teisės aktus ministerijos valstybės biudžeto lėšas viešosioms įstaigoms, kurios įstatymai nėra įgalios atlikti viešojo administravimo funkcijų, už atliekamus darbus ir paslaugas, gali pervedti tik Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta tvarka. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje pažymėta, kad viešasis administravimas – įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojama valstybės ir vietos savivaldos institucijų, kitų įstatymais įgaliotų subjektų vykdomoji veikla, skirta įstatymams, kitiems teisės aktams, vietos savivaldos institucijų sprendimams įgyvendinti, numatytoms viešosioms paslaugoms administruoti.

Atskiros viešosios įstaigos teisės aktuose įvardytos kaip ministerijų vykdomų programų tam tikrų priemonių vykdytojos. Ši aplinkybė, mūsų nuomone, sukuria prielaidas šioms viešosioms įstaigoms įstatymais priskirti viešojo administravimo funkcijas. Tokiu atveju šioms įstaigoms pagal Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio nuostatas pervedamos biudžeto lėšos iš asignavimų valdytojui skirtų asignavimų programoms vykdyti. Ministerijos, pervesdamos valstybės biudžeto lėšas tokioms viešosioms įstaigoms, netaiko konkurso procedūrų (7 pav.).

7. PAVYZDYS. Ūkio ministerijos 2003 metais pervestos lėšos viešosioms įstaigoms Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros agentūra ir Lietuvos ekonominės plėtros agentūra

Viešosios įstaigos Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros agentūra ir Lietuvos ekonominės plėtros agentūra (kurių dalininkė yra Ūkio ministerija) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 19 d. nutarime Nr. 1175 „Dėl smulkaus ir vidutinio verslo plėtros iki 2004 metų strateginių kryptių ir smulkaus ir vidutinio verslo plėtros 2002-2004 metų priemonių patvirtinimo“ įvardytos kaip Ūkio ministerijos vykdomos Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros ir skatinimo strategijos įgyvendinimo specialiosios programos atskirų priemonių vykdytojos. Minėtame nutarime nurodyta, kad šių priemonių vykdymas finansuojamas iš vykdytojams (t.y. Ūkio ministerijai) patvirtintų asignavimų.

Ūkio ministerija vadovaudamasi minėtu Vyriausybės nutarimu, viešajai įstaigai Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros agentūra 2003 metais pervedė 1,6 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1998 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1282¹¹ pritarė Eksporto plėtros ir skatinimo strategijai bei patvirtino jos įgyvendinimo 2000–2002 metų veiksmų planą, kuriame priemonių vykdymas arba dalyvavimas vykdyme buvo pavestas viešajai įstaigai Lietuvos ekonominės plėtros agentūra. Strategijos įgyvendinimas numatytas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programos įgyvendinimo priemonėse. Viešoji įstaiga Lietuvos ekonominės plėtros agentūra yra vienintelė Ekonominės plėtros programos, kurią pavesta vykdyti Ūkio ministerijai, įgyvendintoja. Ūkio ministerija padengia viešosios įstaigos Lietuvos ekonominės plėtros agentūra veiklos išlaidas, susijusias viešųjų paslaugų ūkio subjektams teikimu, įgyvendinant Ekonominės plėtros programą. Ūkio ministerija minėtai įstaigai 2003 m. skyrė 3 500,0 tūkst. Lt (valstybės biudžeto lėšos sudarė 83,4 proc. minėtos viešosios įstaigos pajamų), 2004 m. – 3 800,0 tūkst. Lt, tai sudaro 93,46 proc. planuojamų pajamų).

Valstybės kontrolės 2004-10-05 raštas Nr. S-(2010-1.10.1)-1505 Ūkio ministerijai „Dėl viešųjų įstaigų valdymo vertinimo“

Mūsų nuomone, tokia situacija, kai asignavimų valdytojas turi teisę nustatyti pervedamų lėšų dydį viešajai įstaigai, teisės aktais įgalios vykdyti programų priemones ir netaikyti konkurso procedūrų, neskaitina taupyti valstybės biudžeto lėšų. Lėšos, kurias asignavimų valdytojai perveda viešosioms įstaigoms, tampa viešosios įstaigos nuosavomis lėšomis.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 27 d. nutarimo Nr. 1160 redakcija

Nustatyti faktai	Pasekmės	Pavyzdys
2004 metais asignavimų valdytojai pervedė lėšas viešosioms įstaigoms, kurios nėra įstatymais įgaliotos vykdyti viešojo administravimo funkcijas. Asignavimų valdytojai, sudarydami sutartis su viešosiomis įstaigomis, nesivadovavo Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka	Teisės aktų pažeidimai sudaro prielaidas netaupiai naudoti valstybės biudžeto lėšas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pirkė paslaugas nesivadovaudama Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka: 2004 metais pervedė 62 tūkst. Lt viešajai įstaigai Respublikinis darbų saugos centras pažeisdama Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas. <i>Valstybės kontrolės 2004-07-14 sprendimas Nr. SP-19.</i>
Viešosios įstaigos, kurios vykdė ministerijų pavestas privalomas užduotis, nebuvo atrinktos konkurso būdu.	Sudaro prielaidas netaupiai naudoti valstybės biudžeto lėšas	Sveikatos apsaugos ministerija viešajai įstaigai Sveikatos teisės ir ekonomikos centras 2003 metais pavedė atlikti užduotis: - koordinuoti teisės aktų rengimą, atlikti kitus darbus ir užduotis. Sveikatos apsaugos ministerija minėtų darbų vykdymui viešajai įstaigai Sveikatos teisės ekonomikos centras skyrė 530 tūkst. Lt; - vykdyti mokslinių ir praktinių programų vadybą. Sveikatos apsaugos ministerija skyrė 1 300 tūkst. Lt mokslinėms programoms, iš jų 150 tūkst. Lt viešajai įstaigai Sveikatos teisės ir ekonomikos centras programų koordinavimo darbams vykdyti; - vykdyti teisės aktų harmonizavimą su Europos Sąjungos teisės aktais. Šiai veiklai Sveikatos apsaugos ministerija minėtai viešajai įstaigai pervedė 63 tūkst. Lt. Daugumą mokslinių ir praktinių programų vykdo Sveikatos apsaugos ministerijai pavaldžios įstaigos, todėl lėšas programų vykdymui, mūsų nuomone, ministerija turėjo tiesiogiai skirti programų vykdytojams. Mokslinių – praktinių programų vykdymą galėjo koordinuoti Sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos programų skyrius, kaip numatyta Sveikatos programų rengimo, tvirtinimo, finansavimo, įgyvendinimo ir kontrolės tvarkoje¹². Nors minėtoje tvarkoje numatyta, kad sveikatos programų užsakovai yra Sveikatos apsaugos ministerija arba konkurso būdu atrinktos institucijos, Sveikatos apsaugos ministerija mokslinių ir praktinių programų užsakovo ir koordinavimo funkcijas 2003 metais pavedė vykdyti viešajai įstaigai Sveikatos teisės ir ekonomikos centras, kuri nebuvo atrinkta konkurso būdu. <i>2004-04-21 ataskaita Nr.2010-1-2 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Sveikatos apsaugos ministerija, valdymo vertinimas“</i> Sveikatos apsaugos ministerija informavo¹³, kad sveikatos apsaugos ministro 2004-05-07 įsakymu Nr.V-335 priimtas sprendimas pertvarkyti viešąją įstaigą Sveikatos teisės ir ekonomikos centras į biudžetinę įstaigą.

¹² Sveikatos apsaugos ministro 2002-02-21 įsakymas Nr. 91

¹³ 2004-09-08 raštas Nr. 10-(5.6 – 10)-3991

Išnagrinėjus atrankos būdu pasirinktų viešųjų įstaigų finansavimo šaltinius, nustatėme, kad didelę dalį pajamų šiose viešosiose įstaigose sudaro valstybės biudžeto lėšos (8 pav.).

8. PAVYZDŽIAI. Viešųjų įstaigų, kurių steigėjos ir (ar) dalininkės yra ministerijos, pajamų šaltiniai 2003 metais

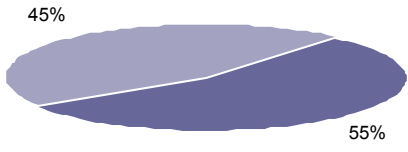
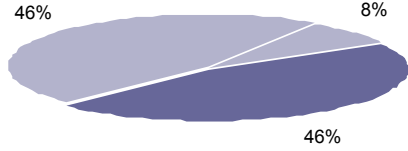
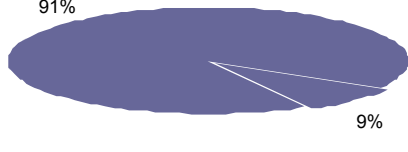
Viešosios įstaigos	Pajamų šaltiniai 2003 metais (vidurkis)
VšĮ Užsienio lietuvių rėmimo centras (steigėja ir dalininkė – Švietimo ir mokslo ministerija)	Švietimo ir mokslo ministerijos pervestos valstybės biudžeto lėšos 200,0 tūkst. Lt 99 % Parama 1,5 tūkst. Lt 1 %
VšĮ Visorių informacinių technologijų parkas (steigėjai ir dalininkai – Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, kt.)	Švietimo ir mokslo ministerijos pervestos valstybės biudžeto lėšos 174,0 tūkst. Lt 38 % Lietuvių kalbos instituto pervestos lėšos ir parama 12,5 tūkst. Lt 26 % Ūkio ministerijos pervastos valstybės biudžeto lėšos 165,7 tūkst. Lt 36 %
VšĮ Sveikatos teisės ir ekonomikos centras (steigėja ir dalininkė – Sveikatos apsaugos ministerija)	Sveikatos apsaugos ministerijos pervastos valstybės biudžeto lėšos 1890,1 tūkst. Lt (iš jų 1150,0 – mokslinėms programoms vykdyti) 100 %
VšĮ Respublikinis darbų saugos centras (steigėja ir dalininkė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija)	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pervastos valstybės biudžeto lėšos 360 tūkst. Lt 99 % Uždirbtos pajamos 3,6 tūkst. Lt 1 %
VšĮ Europos „MEDIA“ programų biuras (steigėja ir dalininkė – Kultūros ministerija)	Europos Komisijos pervastos lėšos 77,9 tūkst. Lt 42% Kultūros ministerijos pervastos valstybės biudžeto lėšos 108,3 tūkst. Lt 58%
VšĮ Lietuvos ekonominės plėtros agentūra pajamos 2003 metais (dalininkė – Ūkio ministerija)	Ūkio ministerijos pervastos valstybės biudžeto lėšos 3 500,0 tūkst. Lt 83,4 % Lietuvos infrastruktūros plėtros fondo lėšos 661,8 tūkst. Lt 15,8 % Kitos lėšos 34,6 tūkst. Lt 0,8 %

LĖŠŲ PANAUDOJIMO ANALIZĖ

Duomenis apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą nagrinėjome 63-ose viešosiose įstaigose¹⁴ (ministerijos pervedė minėtoms viešosioms įstaigoms 28,9 mln. Lt, 9 pav.).

Pagal audito metu surinktus duomenis didžiąją dalį (apie 67 %) lėšų, gautų iš valstybės biudžeto, viešosios įstaigos panaudoja veiklos išlaidoms padengti, t.y. darbuotojų darbo užmokesčiui, komunalinėms paslaugoms, trumpalaikiam turtui įsigyti ir pan. (9 pav.).

9. Viešosioms įstaigoms pervedų valstybės biudžeto lėšų 2003 metais panaudojimo struktūra (mln. Lt)

	Ministerija	Viešosios įstaigos	Viešųjų įstaigų panaudotos biudžeto lėšos	Valstybės biudžeto lėšų panaudojimo struktūra
1.	Kultūros ministerija	- Europos kultūros programų centras; - Europos Media programų biuras; - Baroko kelias Lietuvoje; - Skulptorių kūrybinė studija.	338 tūkst. Lt.	 - Veiklos išlaidoms - Kitoms išlaidoms
2.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	- Respublikinis darbų saugos centras; - Technikos priežiūros tarnyba; - Socialinės politikos grupė; - Lygių galimybių plėtros centras.	505 tūkst. Lt.	Visos lėšos buvo panaudotos viešųjų įstaigų veiklos išlaidoms padengti.
3.	Sveikatos apsaugos ministerija	- Sveikatos apsaugos projekto koordinavimo biuras; - Sveikatos teisės ir ekonomikos centras; - Medicinos paramos ir labdaros centras	2 488 tūkst. Lt.	 - Veiklos išlaidoms - Kitoms išlaidoms - Administracinėms ūkinėms išlaidoms
4	Švietimo ir mokslo ministerija	- Europos namai; - Užsienio lietuvių rėmimo fondas; - Visorių informacinių technologijų parkas;	327 tūkst. Lt.	 - Veiklos išlaidoms - Kitoms išlaidoms
5.	Ūkio ministerija	Viešosios įstaigos (49), kurių steigėja ir (ar) dalininkė yra Ūkio ministerija	25 239 tūkst. Lt	 - Veiklos išlaidoms - Patalpų remontui - Dalininko įnašai

¹⁴ Viešosios įstaigos buvo pasirinktos atrankos būdu

Išlaidos darbo užmokesčiui. Didžiąją dalį viešųjų įstaigų veiklos išlaidų sudaro išlaidos darbuotojų darbo užmokesčiui (10 pav.).

10. PAVYZDYS. Viešosios įstaigos, kurių steigėja ir (ar) dalininkė yra Ūkio ministerija

Verslo informacijos centrai:

Iš 85 tūkst. Lt, skiriamų vienam verslo informacijos centrui metams, 61,3 tūkst. Lt skiriami darbo užmokesčiui t.y. **72 %**. Kadangi verslo informacijos centrų visoje Lietuvoje 2003 m. gruodžio 31 d. buvo 39, verslo informacijos centrų darbuotojų darbo užmokesčiui buvo skirta apie 2 391 tūkst. Lt.

Verslo inkubatoriai ir Mokslo ir technologijų parkai:

Iš 110 tūkst. Lt, skiriamų vienam verslo inkubatoriui ar mokslo ir technologijų parkui, 85 tūkst. Lt. skiriami darbo užmokesčiui t.y. **77 %**. Kadangi verslo inkubatorių ir mokslo ir technologijų parkų visoje Lietuvoje 2003 m. gruodžio 31 d. buvo 12, šių įstaigų darbuotojų darbo užmokesčiui buvo skirta apie 1 020 tūkst. Lt.

Viešųjų įstaigų, kurios gauna valstybės biudžeto lėšas, darbuotojų darbo apmokėjimui netaikomi teisės aktai, kurie reglamentuoja biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimą. Įstaigų darbuotojų skaičių ir jų darbo užmokesčio dydį nustato viešosios įstaigos vadovas (atskiris atvejais steigėjas). Taip sudaromos prielaidos viešųjų įstaigų darbuotojams skirti didesnius atlyginimus negu biudžetinių įstaigų darbuotojams.

Atskiros viešosios įstaigos, kurių dalininkė yra Ūkio ministerija, vykdo ministerijos įgyvendinamų programų priemones, tačiau šių viešųjų įstaigų darbuotojų vidutinis darbo užmokestis beveik 1000 Lt didesnis už ministerijos, kuri įgyvendina valstybės politiką ir yra atsakinga už programų įgyvendinimą, vidutinį darbuotojų darbo užmokestį (11 pav.).

11. PAVYZDYS. Viešosios įstaigos, kurių steigėja ir (ar) dalininkė yra Ūkio ministerija

Viešųjų įstaigų Lietuvos ekonominės plėtros agentūra, Lietuvos inovacijų centras Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros agentūra ir Lietuvos verslo paramos agentūra vadovų darbo užmokestis nuo 5 160 Lt iki 7 300 Lt, šių įstaigų darbuotojų vidutinis darbo užmokestis – nuo 2 606 Lt iki 3 443 Lt. Ūkio ministerijos darbuotojų vidutinis darbo užmokestis – 2 527,5 Lt¹⁵.

Nėra vieningos darbo apmokėjimo sistemos viešųjų įstaigų vadovams ir darbuotojams (12 pav.):

12. PAVYZDYS. Tarnybinių atlyginimų dydžiai viešųjų įstaigų, kurių steigėjos ir (ar) dalininkės yra ministerijos, vadovams

Sveikatos apsaugos ministerija. Viešųjų įstaigų Sveikatos teisės ekonomikos centras, Medicinos labdaros ir paramos centras ir Sveikatos apsaugos projekto koordinavimo biuras vadovų tarnybiniai atlyginimai su priedais yra nuo 3 440 Lt iki 5 700 Lt.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Viešųjų įstaigų Respublikinis darbų saugos centras ir Lygių galimybių plėtros centras vadovų tarnybinio atlyginimo skirtumas – 909 Lt.

Kultūros ministerija. Viešųjų įstaigų Europos „Media“ programų biuras, Europos kultūros programų centras, Baroko kelias Lietuvoje ir Skulptorių kūrybinė studija vadovų tarnybiniai atlyginimai su priedais yra nuo 651 Lt iki 4 550 Lt.

¹⁵ Šaltinis – Verslo žinios, 2004-01-12 Nr. 6

Išlaidos patalpų remontui. Ūkio ministerija, 2003 metais steigdama viešąsias įstaigas ir plėsdama jau veikiančias, atskirų įstaigų patalpų remontui skyrė ir pervedė daugiau negu buvo nustačiusi (600 Lt/kv. m.) pagal Lėšų skyrimo tinklo įstaigoms steigti ir plėsti tvarką¹⁶ (13 lentelė).

13. Valstybės biudžeto lėšos, panaudotos viešųjų įstaigų patalpų remontui 2003 metais

Viešosios įstaigos pavadinimas	Patalpų plotas, m ²	Ūkio ministerijos lėšos panaudotos patalpų remontui 2003 m. (Lt)	Vieno kv.m kaina (Lt)	Rekomenduojama patalpų remonto kaina* (Lt)	Skirtumas
	a	b	c = b / a	d = a x 600	e = b - d
KTU regioninis verslo inkubatorius	2 037,00	3 447 000	1 692	1 222 200	2 224 800
Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras	543,00	1 317 000	2 425	325 800	991 200
Marijampolės verslo informacijos centras	92,10	64 200	697	55 260	8 940
Mažeikių turizmo ir verslo informacijos centras	116,00	235 800	2 033	69 600	166 200
Plungės verslo informacijos centras	90,60	79 500	877	54 360	25 140
Raseinių verslo informacijos centras	111,30	70 000	629	66 780	3 220
Rokiškio verslo informacijos centras	70,67	44 700	633	42 402	2 298
Iš viso:		5 258 200		1 836 402	3 421 798

* Pagal Ūkio ministro 2003 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 4-75 rekomenduojamą patalpų remonto kainą

Bendra lėšų suma, panaudota minėtų viešųjų įstaigų patalpų remontui 2003 metais buvo 3 422 tūkst. Lt didesnė negu numatyta Ūkio ministro patvirtintoje tvarkoje. Mokslo ir technologijų parkų 1 kv. m patalpų rekomenduojama remonto kaina nėra nustatyta Ūkio ministro įsakymu.

2003 metais Ūkio ministerija pervedė **2 958,4 tūkst. Lt** valstybės subsidiją viešosios įstaigos Šiaulių universiteto mokslo ir technologijų parkas patalpų remontui. Lėšos viešajai įstaigai Šiaulių universiteto mokslo ir technologijų parkas buvo skirtos kaip subsidija, o ne kaip dalininko įnašas. **Mūsų nuomone, ministerija, negalės atstovauti valstybės, dalyvaujant įstaigos valdyme ir ateityje neturės teisių į likviduojamos įstaigos turto dalį¹⁷.**

Išlaidos ilgalaikio turto nuomai. Viešosios įstaigos Lietuvos ekonominės plėtros agentūra pateiktais duomenimis, išlaidos ilgalaikio turto nuomai minėtoje viešojoje įstaigoje sudarė: 2003 metais – 83 744 Lt, 2004 metų sausio–birželio mėn. – 50 059 Lt. Įstaiga nuomavosi du automobilius, kompiuterinę įrangą (14 lentelė).

14. Turtas, kurį 2003–2004 metais nuomojosi VŠĮ Lietuvos ekonominės plėtros agentūra

Eil. Nr.	Turto pavadinimas	Nuomos išlaidos 2003 metais (Lt)	Nuomos išlaidos 2004 m. I pusr. (Lt)
1.	Nešiojamas kompiuteris ir kt. įranga	3 821	-
2.	Automobilis „Ford Mondeo“	16 848	8 424
3.	Automobilis „Ford Mondeo“	17 156	6 857
4.	Skaitmeninis kopijavimo aparatas	2 466	3 700
5.	Automobilis „Opel Vectra“	17 678	7 541
6.	Spausdintuvas, kompiuteris, monitorius, serveris	8 660	4 802
7.	Nešiojamas kompiuteris ir monitorius	6 928	3 272
8.	Kompiuteris, monitorius, daugiafunkcinis aparatas	10 187	4 851
9.	Kompiuteris, monitorius, multifunkcinis įrenginys	-	4 033
10.	Kompiuteris (4vnt.), monitorius (6vnt.)	-	6 579
	Iš viso:	83 744	50 059

Viešajai įstaigai Lietuvos ekonominės plėtros agentūra Ūkio ministerija 2003 ir 2004 metais neskyrė valstybės biudžeto lėšų ilgalaikiam turtui įsigyti. Minėta viešoji įstaiga ilgalaikį turtą nuomojosi¹⁸, o tai, mūsų nuomone, sudarė sąlygas netaupiai naudoti valstybės biudžeto lėšas.

¹⁶ Ūkio ministro 2003 m. vasario 24 d. įsakymas Nr. 4-75

¹⁷ Viešųjų įstaigų įstatymo 7 straipsnis

¹⁸ Veiklos nuoma

VALSTYBĖS BIUDŽETO LĖŠŲ PANAUDOJIMO KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-05 nutarimu Nr. 379 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų valdytojų programų vykdymo kontrolės ir vertinimo tvarkos 4 punkte numatyta, kad asignavimų valdytojai atsako už tai, kad būtų parengtos kontrolės priemonės nustatytiems tikslams ir uždaviniams įgyvendinti.

Viešosios įstaigos nėra asignavimų valdytojos, todėl asignavimų valdytojai (ministerijos), sudarydami sutartis su viešosiomis įstaigomis dėl tam tikrų paslaugų teikimo, turi nustatyti atskaitomybės už lėšų panaudojimą formas ir būdus. Audito metu nustatėme atvejų, kai asignavimų valdytojai neturėjo arba turėjo nepakankamai tikslius duomenis apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą viešosiose įstaigose, nesiėmė reikiamų kontrolės priemonių, kad valstybės biudžeto lėšos šiose įstaigose būtų panaudotos efektyviai.

Nustatyti faktai	Pasekmės/rizika	Pavyzdys
Ministerijos viešajai įstaigai pavestos privalomos užduotys nebuvo atliktos laiku	Nepakankama valstybės biudžeto lėšų panaudojimo kontrolė. Prielaidos nerezultatyviam valstybės biudžeto lėšų naudojimui	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2003 metais sudarė Privalomųjų užduočių atlikimo sutartį su viešąja įstaiga Lygių galimybių plėtros centras, kuria minėtai įstaigai pavedė įgyvendinti Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2003-2004 metų programos (Vyriausybės 2003-06-03 nutarimas Nr. 712) 28.1, 28.2, 37.3, 51.5, 51.6 punktuose numatytas užduotis. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija šių priemonių vykdymui viešajai įstaigai Lygių galimybių plėtros centras skyrė 55,0 tūkst. Lt. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija lėšas už sutartinių įsipareigojimų vykdymą minėtai viešajai įstaigai pervadė 2003 metais. Socialinės apsaugos ministerija atliktų darbų priėmimo aktu 2003 metų pabaigoje visas užduotis priėmė kaip atliktas. Audito metu nustatėme, kad minėta viešoji įstaiga atskiras užduotis įgyvendino ne nustatytu laiku, t.y. ne 2003 metais, o 2004 metų I ketvirtį. <i>2004-06-30 ataskaita Nr. 2010-1-1-3 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, valdymo vertinimas“</i>
Viešoji įstaiga pateikė neteisingus duomenis apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą	Nepakankama lėšų panaudojimo kontrolė	Kultūros ministerija neturėjo teisingos informacijos apie viešosioms įstaigoms Baroko kelias Lietuvoje ir Skulptorių kūrybinę studiją perduotų valstybės biudžeto lėšų panaudojimą, o minėtos įstaigos ministerijai pateikė neteisingus duomenis apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą. Dėl šios priežasties viešoji įstaiga Skulptorių kūrybinę studiją negrąžino į Kultūros ministerijos biudžetinę sąskaitą 2003 metais nepanaudotų lėšų (25 300 Lt), kaip buvo numatyta sutartyje. <i>2004-05-10 ataskaita Nr. 2010-1 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Kultūros ministerija, valdymo vertinimas“.</i> Atskiros viešosios įstaigos, kurių dalininkė yra Ūkio ministerija (verslo inkubatoriai ir verslo informacijos centrai), pateikė veiklos ataskaitas, kurios neparodo realios situacijos ir pasiektų veiklos rodiklių. <i>Valstybės kontrolės 2004-10-05 raštas Nr. S-2010-1.10.1-1505 Ūkio ministerijai „Dėl viešųjų įstaigų valdymo vertinimo“</i>
Sutartyse su viešosiomis įstaigomis nenumatyta pateikti ataskaitų apie pasiektus rezultatus ir panaudotas valstybės biudžeto lėšas	Nepakankama lėšų panaudojimo kontrolė	Viešosios įstaigos 2003 metais atsiskaitė asignavimų valdytojui (Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai) už valstybės biudžeto lėšų panaudojimą pateikdamos sąskaitas faktūras. Ministerija neturi tikslios informacijos, kiek valstybės biudžeto lėšų viešosios įstaigos panaudojo pavestoms užduotims atlikti. <i>2004-06-30 ataskaita Nr. 2010-1-1-3 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, valdymo vertinimas“</i>

Sutartyse su viešosiomis įstaigomis nenumatyta, kad valstybės biudžeto lėšos skiriamos Ministerijos vykdomų programų tikslams įgyvendinti	Sudaro prielaidas nerezultatyviam valstybės biudžeto lėšų naudojimui	Ne visose su viešosiomis įstaigomis sudarytose sutartyse Socialinės apsaugos ir darbo ministerija numatė, kad valstybės biudžeto lėšos skiriamos ministerijos vykdomų programų „Profesinio sveikatos pakenkimo prevencija ir saugos darbe gerinimas“ ir „Parama socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms ir kita ministerijos veikla“ tikslams įgyvendinti. <i>2004-06-30 ataskaita Nr.2010-1-1-3 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, valdymo vertinimas“</i> Sveikatos apsaugos ministerija, 2003 metais sudarydama sutartis su viešosiomis įstaigomis, nenumatė, kad valstybės biudžeto lėšos skiriamos Sveikatos apsaugos ministerijos vykdomos programos „Sveikatos sistemos plėtra“ tikslams įgyvendinti. Viešosios įstaigos nebuvo įsipareigojusios siekti „Sveikatos sistemos plėtos programos“ tikslų ir neatsiskaitė už programos tikslų pasiekimą. Programos aprašyme nėra numatyta, kokias programos priemones įgyvendins viešosios įstaigos. <i>2004-04-21 ataskaita Nr. 2010-1-2 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Sveikatos apsaugos ministerija, valdymo vertinimas“</i> Švietimo ir mokslo ministerija, 2003 metais sudarydama sutartis su viešosiomis įstaigomis Europos namai, Užsienio lietuvių rėmimo centras ir Visorių informacinių technologijų parkas ir skirdama valstybės biudžeto lėšas iš Švietimo ir mokslo ministerijos vykdomų programų „Švietimo kokybės vadyba“ ir „Šalies mokslo plėtojimas bei mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“, sutartyse su minėtomis viešosiomis įstaigomis nenumatė, jog lėšos yra skiriamos ministerijos vykdomų programų tikslams įgyvendinti. Viešosios įstaigos nebuvo įsipareigojusios siekti minėtų programos tikslų ir neatsiskaitė už programos tikslų pasiekimą <i>2004-06-21 ataskaita Nr. 2010-1-3-2 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Švietimo ir mokslo ministerija, valdymo vertinimas“</i>
Vidaus audito tarnybos 2003 metais neatliko programų, kurias vykdo viešosios įstaigos, auditų	Nepakankama lėšų panaudojimo kontrolė	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vidaus audito tarnyba viešųjų įstaigų Respublikinis darbų saugos centras, Technikos priežiūros tarnyba, Socialinės politikos grupė ir Lygių galimybių plėtros centras veiklos 2003 metais netikrino. <i>2004-06-30 ataskaita Nr. 2010-1-1-3 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, valdymo vertinimas“</i> Sveikatos apsaugos ministerijos Vidaus audito tarnyba viešųjų įstaigų Sveikatos teisės ir ekonomikos centras, Medicinos paramos ir labdaros centras, Sveikatos apsaugos projekto koordinavimo biuras veiklos 2003 metais netikrino. <i>2004-04-21 ataskaita Nr. 2010-1-2 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Sveikatos apsaugos ministerija, valdymo vertinimas“</i> Švietimo ir mokslo ministerijos Vidaus audito tarnyba viešųjų įstaigų Europos namai, Visorių informacinių technologijų parkas veiklos 2003 metais netikrino. <i>2004-06-21 ataskaita Nr. 2010-1-3-2 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Švietimo ir mokslo ministerija, valdymo vertinimas“</i>

Viešosioms įstaigoms netaikomi finansinės atskaitomybės reikalavimai, kurie privalomi asignavimų valdytojams ir jiems pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms. Viešosios įstaigos 2003 metais atsiskaitė steigėjui už valstybės biudžeto lėšų panaudojimą, pateikdamos tik supaprastintą finansinės atskaitomybės formą (valstybės biudžeto lėšų vykdymo apyskaitą). Mūsų nuomone, tokia atskaitomybės forma neužtikrina objektyvios ir patikimos informacijos apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą viešosiose įstaigose ir pasiektus rezultatus.

Kaip geros praktikos pavyzdį galime paminėti Ūkio ministeriją, kuri sudarydama sutartis su viešosiomis įstaigomis, nustato vienodas ūkio subjektams teikiamų viešųjų paslaugų išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitas. Ataskaitos Ūkio ministerijai pateikiamos kas ketvirtį, jose pateikiama informacija apie viešųjų įstaigų pajamas ir išlaidas pagal atskirus biudžeto išlaidų straipsnius, suteiktų paslaugų apimtis ir pasiektus rezultatus.

IŠVADOS:

1. Ministerijos atskirais atvejais 2004 metais pervedė lėšas savo įsteigtoms viešosioms įstaigoms, kurios nėra įstatymais įgalios vykdyti viešojo administravimo funkcijas ir sudarydamos sutartis su viešosiomis įstaigomis, nesivadovavo Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

2. Atskiros viešosios įstaigos, kurių dalininkė yra Ūkio ministerija, vykdo ministerijos įgyvendinamų programų priemones, tačiau šių viešųjų įstaigų darbuotojų vidutinis darbo užmokestis beveik 1000 Lt didesnis už ministerijos, kuri įgyvendina valstybės politiką ir yra atsakinga už programų įgyvendinimą, vidutinį darbuotojų darbo užmokestį.

3. Atskirais atvejais ministerijos neturėjo arba turėjo nepakankamai tikslius duomenis apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą, nesiėmė reikiamų kontrolės priemonių, kad valstybės biudžeto lėšos būtų panaudotos efektyviai.

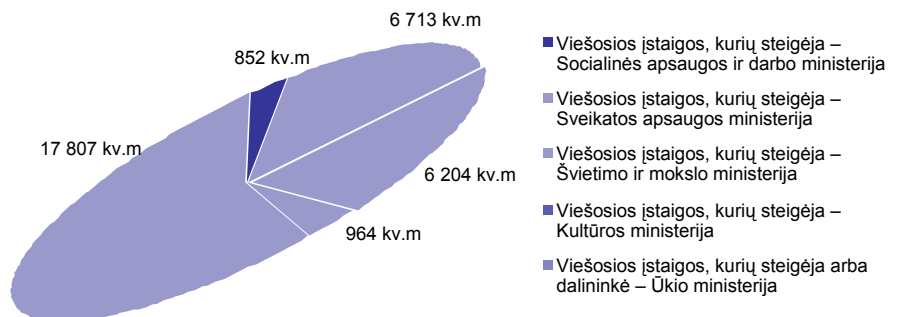
3. VIEŠOSIOMS ĮSTAIGOMS PERDUOTAS VALSTYBĖS TURTAS (PATALPOS)

Audito klausimai	Detalizuoti audito klausimai
Valstybės turto perdavimo analizė	Kiek valstybės turto (patalpų) panaudos pagrindais perduota viešosioms įstaigoms?
Valstybės turto naudojimo analizė	Ar perduotas turtas (patalpos) naudojamas efektyviai?

Vadovaujantis Vyriausybės nutarimais, viešosioms įstaigoms, kurių steigėjos ir (ar) dalininkės yra audito metu nagrinėtos ministerijos, panaudos pagrindais buvo perduotas valstybės turtas – 32 540 kv. m. negyvenamųjų patalpų (15 pav.).

15.

Vyriausybės nutarimais viešosioms įstaigoms perduotos negyvenamosios patalpos

Nustatyti faktai	Pasekmės/rizika	Pavyzdys
Valstybės turtas viešajai įstaigai buvo perduotas nesudarius panaudos sutarties	Teisės aktų pažeidimas	Sveikatos apsaugos ministerija, nesilaikydama tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 13 straipsnio 2 dalies ir tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 5 straipsnio 7 dalies reikalavimų perdavė viešajai įstaigai Sveikatos teisės ir ekonomikos centras 301,53 kv. m. patalpas nesudariusi turto panaudos sutarties. <i>Valstybės kontrolės 2004-04-21 ataskaita Nr. 2010-1-2 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Sveikatos apsaugos ministerija, valdymo vertinimas“, Valstybės kontrolės 2004-05-24 sprendimas Nr. SP-11.</i> Sveikatos apsaugos ministerija informavo, kad Sveikatos apsaugos ministerijos inventorizacinės komisijos įpareigos atliekant turto, perduoto viešosioms įstaigoms, inventorizaciją nurodyti, pagal kokias sutartis perduotas turtas.
Ministerija, kaip viešųjų įstaigų steigėja ir dalininkė, nepakankamai aktyviai dalyvavo priimant sprendimus dėl perduoto valstybės turto (patalpų) panaudojimo.	Neefektyvus valstybės turto panaudojimas	Audito metu nagrinėjome patalpų perdavimą Ūkio ministerijos viešosioms įstaigoms ir jų panaudojimą šiose įstaigose. 2004 metais verslo inkubatoriai bei mokslo ir technologijų parkai pagal panaudos sutartis naudojo 42 540 kv. m. patalpų, iš jų – Vyriausybės nutarimais perduota – 17 807,02 kv. m. Plotas, skirtas nuomai, juose sudarė 15 097,4 kv.m. Daug patalpų iki šiol nesuremontuota. Skaičiuojant nuo pastatų ploto, kuris gali būti nuomojamas, 2004 metų I pusmetį mokslo ir technologijų parkai bei verslo inkubatoriai vidutiniškai išnuomojo 74 proc. patalpų, tačiau skaičiuojant nuo bendro mokslo ir technologijų parkų bei verslo inkubatorių turimo ploto, patalpos, skirtos nuomai, sudarė 41 proc. <i>Valstybės kontrolės 2004-10-05 raštas Nr. S-2010-1.10.1)-1505 Ūkio ministerijai „Dėl viešųjų įstaigų valdymo vertinimo“</i>
Valstybės turtas viešosioms įstaigoms buvo perduotas neapibrėžtam terminui	Neatitiktis šiuo metu galiojantiems teisės aktams	Vyriausybės 2002-12-03 nutarimu Nr. 1890 patvirtintos „Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos“ 6.2 punkte nustatyta, kad valstybės turto panaudos sutarties terminas turi būti ne ilgesnis kaip 20 metų. Daugelyje sutarčių, kurios buvo sudarytos iki minėto Vyriausybės nutarimo įsigaliojimo, nurodyta, kad patalpos perduodamos naudoti neapibrėžtam terminui. Ministerijoms reikėtų patikslinti panaudos sutartis, nurodant valstybės turto panaudos terminą, siekiant, kad atitiktų dabar galiojančių teisės aktų reikalavimus. <i>2004-06-30 ataskaita Nr.2010-1-1-3 „Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, valdymo vertinimas“</i>

IŠVADA.

Mūsų nuomone, ministerijos, kaip viešųjų įstaigų steigėjos ar dalininkės, neskiria pakankamai dėmesio, kad viešosioms įstaigoms perduotas valstybės turtas (patalpos) būtų naudojamas efektyviai.

4. BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ IR VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ PALYGINIMAS

	Biudžetinės įstaigos	Viešoji įstaiga
1. Atsakomybė už valstybės biudžeto lėšų panaudojimą	Reglamentuota Biudžeto sandaros įstatymu	Valstybės biudžeto asignavimai, pervesti viešosioms įstaigoms, tampa viešosios įstaigos nuosavomis lėšomis. Teisės aktuose viešųjų įstaigų, kurios įstatymais neįgalios vykdyti viešojo administravimo funkcijų, vadovams atsakomybė už valstybės biudžeto lėšų panaudojimą nenustatyta.
2. Lėšų šaltiniai	- Valstybės biudžeto; - Savivaldybių biudžetų; - Pajamos, gautos atliekant funkcijas, numatytas tų biudžetinių įstaigų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose.	- Uždirbtos pajamos; - Pervestos valstybės biudžeto lėšos, kurios tampa viešosios įstaigos nuosavomis lėšomis; - Parama, dotacijos; - Kitos lėšos.
3. Valstybės biudžeto lėšos skiriamos	Įstatymais ir Vyriausybės nutarimais	Asignavimų valdytojų sprendimais
4. Metų gale nepanaudotos valstybės biudžeto lėšos	Privalo grąžinti į valstybės biudžetą	Neprivalo grąžinti į valstybės biudžetą, jei nenumatyta sutartyje.
5. Valstybės biudžeto lėšų panaudojimo finansinė atskaitomybė	Privalo teikti finansinę ir kitą atskaitomybę Finansų ministerijos nustatyta tvarka	Viešosios įstaigos vadovas turi parengti ir pateikti eiliniam visuotiniam dalininkų susirinkimui praėjusių finansinių metų viešosios įstaigos veiklos ataskaitą. Viešosios įstaigos Finansų ministerijai neteikia finansinės atskaitomybės, kurią privalo teikti asignavimų valdytojai
6. Veiklos ataskaitų viešumas (informacija visuomenei)	Viešai informuojama	Visuomenė nepakankamai informuojama apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą ir pasiektus rezultatus
7. Darbuotojų darbo užmokesčio dydis	Darbo užmokesčio dydis ir premijos reglamentuoti teisės aktais	Darbuotojų darbo užmokestį dažniausiai nustato vadovas.
8. Darbuotojų priėmimas į darbą, darbo sąlygos, socialinės garantijos	Valstybės tarnybos įstatymo ir Darbo kodekso nuostatos	Darbo kodekso nuostatos
9. Darbuotojų skaičius	Kai kurių biudžetinių įstaigų (pavyzdžiui, ministerijų) darbuotojų skaičius nustatytas teisės aktais. Todėl ministerijos siekia nedidinti etatų skaičiaus arba teikti informaciją, kad etatų skaičius mažėja. Dėl to stengiamasi dalį užduočių pavesti vykdyti pavaldžioms įstaigoms ar viešosioms įstaigoms	Darbuotojų skaičių dažniausiai nustato vadovas ar dalininkų susirinkimas

Auditorių nuomone, viešųjų įstaigų veikla ir atskaitomybė yra mažiau reglamentuota negu biudžetinių įstaigų, nors valstybės biudžeto lėšas ministerijos viešosioms įstaigoms dažnai perveda kaip pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms.

5. APIBENDRINTOS IŠVADOS:

1. Ministerijos viešosioms įstaigoms 2003 metais iš viso pervėdė 55,5 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų, tačiau informacija apie valstybės biudžeto lėšų naudojimą viešosiose įstaigose yra nepakankama, nėra vieningos viešųjų įstaigų atskaitomybės už valstybės biudžeto lėšų panaudojimą tvarkos.
2. Ministerijos, įsigydamos paslaugų ar darbų iš viešųjų įstaigų, ne visuomet taiko konkurso procedūras ir pačios nustato pervėdamų valstybės biudžeto lėšų dydį.
3. Viešųjų įstaigų, kurių steigėjai ir (ar) dalininkai yra ministerijos, didžiąją dalį pajamų sudaro valstybės biudžeto lėšos. Nustatant viešųjų įstaigų darbuotojų darbo užmokestį netaikomi teisės aktai, reglamentuojantys biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarką.

Mūsų nuomone, būtų tikslinga:

- *kad ministerijos viešai pateiktų informaciją apie viešosioms įstaigoms pervestas ir šių viešųjų įstaigų panaudotas valstybės biudžeto lėšas bei pasiektus veiklos rezultatus;*
- *nustatyti vieningą viešųjų įstaigų, kurių steigėjas yra ministerijos ar kitos valstybės institucijos, valstybės biudžeto lėšų panaudojimo atskaitomybės ir kontrolės sistemą;*
- *reglamentuoti darbo apmokėjimą viešosioms įstaigoms, kurių didžiąją dalį pajamų sudaro valstybės biudžeto lėšos.*

Veiklos audito 1-ojo departamento direktorius

Rimantas Sanajevas

Vyriausioji valstybinė auditorė (grupės vadovė)

Jolita Korzunienė

Valstybinis auditorius

Mindaugas Macijauskas

Ataskaitos kopijos siunčiamos Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai.

PRIEDAI

1 priedas

AUDITO PROCESO APRAŠYMAS

Audito objektas – Viešųjų įstaigų, kurių steigėjos ir (ar) dalininkės yra ministerijos, valdymas.

Audito subjektai – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerija.

Audituojamas laikotarpis – 2003 metai–2004 metų I-as pusmetis.

Audito procesas. Auditas pradėtas 2004-01-21, baigtas 2004-11-15. Audito įrodymų buvo gauta taikant patikrinimo (rašytinių dokumentų nagrinėjimo), apklausos (pokalbiai su darbuotojais) ir analitinės procedūras. Atlikdami auditą laikėmės prielaidos, kad visi auditoriams pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

Audito metu:

- 1) surinkome duomenų apie viešųjų įstaigų, kurių steigėjai yra ministerijos, skaičių ir 2003 m. šioms įstaigoms pervestas valstybės biudžeto lėšas;
- 2) atrankos būdu nagrinėjome viešųjų įstaigų, kurių steigėjos yra įvairios ministerijos, veiklą;
- 3) gavome informaciją iš įvairių viešųjų įstaigų, susitikome su jų vadovais.

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais, Tarptautinės aukščiausių audito institucijų organizacijos (INTOSAI) standartais.

ATLIKTŲ AUDITŲ METU PATEIKTOS IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Ministerijos	Pateiktos išvados
1. Kultūros ministerija	1.1 Kultūros ministerija nesudarė sutarties ne pelno organizacijai Skulptorių kūrybinė studija steigimo metu perduotą turtą (negyvenamas patalpas Rūtų g. 5, Klaipėdoje, bendras plotas 348,90 kv. m.) perduoti panaudos pagrindu VŠĮ Skulptorių kūrybinė studija ir taip pažeidė minėtos ne pelno organizacijos reorganizavimo laikotarpiu (1997 m.) galiojusio Viešųjų įstaigų įstatymo 18 straipsnio nuostatas. Dėl to nepagrįstai sumažėjo valstybės turtas, kurio rinkos vertė 169 914,53 Lt (2003-01-10 būklė). 1.2 Kultūros ministerija, 1997 – 2003 metais steigdama viešąsias įstaigas, kai kuriais atvejais nesilaikė viešųjų įstaigų steigimo metu galiojusio Viešųjų įstaigų įstatymo 5 straipsnio 4 dalies ir 7 straipsnio viešųjų įstaigų steigimo dokumentams keliamų reikalavimų. 1.3 Kultūros ministerija neturėjo teisingos informacijos apie VŠĮ „Baroko kelias Lietuvoje“ ir VŠĮ „Skulptorių kūrybinė studija“ perduotų valstybės biudžeto lėšų panaudojimą (pagal sutartis 2003-04-01; 2003-05-19; 2003-06-16). Minėtos viešosios įstaigos ministerijai pateikė neteisingus duomenis apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą ir todėl ministerija nesiėmė priemonių, kad VŠĮ „Skulptorių kūrybinė studija“ grąžintų į Kultūros ministerijos biudžetinė sąskaitą 2003 metais nepanaudotas lėšas (25 300 Lt), kaip buvo numatyta sutartyje (2003-06-16). 1.4 Kultūros ministerija nepakankamai kontroliavo VŠĮ „Skulptorių kūrybinė studija“ ir VŠĮ „Baroko kelias Lietuvoje“ perduotų valstybės biudžeto lėšų panaudojimą.
2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2.1 Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2004 metais pervedė 62,0 tūkst. Lt VŠĮ „Respublikinis darbų saugos centras“ pažeisdama Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, taip finansuodama viešąją įstaigą, įsigijo paslaugas už 62,0 tūkst. Lt iš VŠĮ „Respublikinis darbų saugos centras“, nesivadovaudama Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. 2.2 Mūsų nuomone, VŠĮ „Socialinės politikos grupė“ ir Darbo ir socialinių tyrimų instituto bei VŠĮ „Respublikinis darbų saugos centras“ ir Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos atskiri veiklos uždaviniai ir funkcijos panašūs. 2.3 Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pagal sutartis pavedė vykdyti VŠĮ „Respublikinis darbų saugos centras“ ir VŠĮ Lygių galimybių plėtros centras“ užduotis, kurias, mūsų nuomone, galėjo vykdyti pati ministerija. 2.4 Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2003 metais negavo patikimos informacijos apie valstybės biudžeto lėšų VŠĮ „Respublikinis darbų saugos centras“, „Technikos priežiūros tarnyba“, „Socialinės politikos grupė“ ir „Lygių galimybių plėtros centras“ panaudojimą 2003 metais.
3. Sveikatos apsaugos ministerija	3.1 VŠĮ „Sveikatos apsaugos projekto koordinavimo biuras“ ir VŠĮ „Sveikatos teisės ir ekonomikos centras“ steigimo tikslai ir veikla (Sveikatos apsaugos projekto įgyvendinimas ir teisės aktų projektų rengimas bei mokslinių – praktinių programų vadyba) neatitiko audituotu laikotarpiu galiojusio Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 2 straipsnyje pateiktos viešosios įstaigos sampratos, nes minėtos VŠĮ paslaugų visuomenės nariams neteikė. 3.2 Sveikatos apsaugos ministerija pavedė atlikti VŠĮ „Sveikatos teisės ekonomikos centras“ užduotis, kurias, mūsų nuomone, vykdydama savo funkcijas, turėjo atlikti ministerija (teisės aktų rengimas ir harmonizavimas su ES teisės aktais, mokslinių praktinių programų vykdymo koordinavimas). 3.3 Sveikatos apsaugos ministerija, nesilaikydama tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 13 straipsnio 2 dalies ir tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 5 straipsnio 7 dalies reikalavimų perdavė VŠĮ „Sveikatos teisės ir ekonomikos centras“ 301,53 kv. m. patalpas nesudariusi turto panaudos sutarties. 3.4 Sveikatos apsaugos ministras R. K. Dobrovolskis 2003-02-07 įsakymu Nr. V-54, nurodydamas pertvarkyti valstybės įmonę Vilniaus 17 - oji vaistinė į viešąją įstaigą, nesilaikė tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 19 straipsnio nuostatų, numatančių valstybės įmonės reorganizavimo būdus ir tvarką. 3.5 Sveikatos apsaugos ministerija nepakankamai kontroliavo, kaip Labdaros kontrolės komisija laikėsi paramos dalykų paskirstymo terminų. Tai sudarė prielaidas farmacinių atliekų bei kitų netinkamų naudoti paramos dalykų kaupimuisi sandėliuose. Sveikatos apsaugos ministerija nepakankamai dėmesio skiria farmacinių atliekų, kurių sandėliavimas per metus kainuoja 13 405,7 Lt valstybės biudžeto lėšų, sandėliavimo problemai spręsti. 3.6 Sveikatos apsaugos ministerija, pasirašydama sutartis su VŠĮ „Medicinos labdaros ir paramos centras“ dėl pavesių darbų atlikimo, nenumatė, kad VŠĮ metams pasibaigus nepanaudotus valstybės biudžeto asignavimus privalo grąžinti į valstybės biudžetą. Minėta VŠĮ negrąžino į valstybės biudžetą 9,1 tūkst. Lt 2003 metais nepanaudotų valstybės biudžeto lėšų. 3.7 Sveikatos apsaugos ministerija 2003 metais negavo pakankamos informacijos apie valstybės biudžeto lėšų, skiriamų iš programos „Sveikatos sistemos plėtra“, panaudojimą VŠĮ „Sveikatos teisės ir ekonomikos centras“, VŠĮ „Medicinos paramos ir labdaros centras“ ir VŠĮ „Sveikatos apsaugos projekto koordinavimo biuras“.
4. Švietimo ir mokslo ministerija	4.1 Švietimo ir mokslo ministerija, kaip viešųjų įstaigų steigėja, neužtikrino reikiamos valstybės biudžeto lėšų naudojimo kontrolės viešosiose įstaigose „Europos namai“, „Užsienio lietuvių rėmimo centras“, „Visorių informacinių technologijų parkas“ ir negavo patikimos informacijos apie lėšų panaudojimą: - skirdama viešosioms įstaigoms valstybės biudžeto lėšas iš ministerijos vykdomoms programoms skirtų lėšų, neįpareigojo viešųjų įstaigų teikti ataskaitų apie programų tikslų ir uždavinių įgyvendinimą; - sutartis su viešąja įstaiga „Europos namai“ dėl projekto „Mokomasis Europos parlamentas“ vykdymo buvo sudaryta pasibaigus minėto projekto renginiams. Šiam projektui ministerija pervedė valstybės biudžeto lėšas (15 tūkst. Lt), skirtas pedagogų kvalifikacijos tobulinimui, nors projektas buvo skirtas moksleiviams. - atskiriems viešosios įstaigos „Europos namai“ vykdomiems projektams ministerija pervedė valstybės biudžeto lėšas (23,6 tūkst. Lt), nesudariusi su minėta viešąja įstaiga sutarčių. 4.2 Švietimo ir mokslo ministerija skyrė viešajai įstaigai „Visorių informacinių technologijų parkas“ 74 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų iš programos „Šalies mokslo plėtojimas bei mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ studentų mokymui organizuoti, tačiau minėta viešoji įstaiga lėšas panaudojo panaudos pagrindais valdomų patalpų remonto ir eksploatacinėms išlaidoms padengti.

5. Ūkio ministerija	5.1 Verslo inkubatoriai vykdo patalpų nuomą lengvatinėmis sąlygomis, teikia biuro bei verslo valdymo paslaugas. Atrankos būdu atlikus verslo inkubatorių patalpų nuomos analizę, nustatėme atvejų, kai verslo inkubatoriai lengvatinėmis sąlygomis nuomavo patalpas juridiniams asmenims, kurių pajamos iš valstybės neremtinės veiklos sudarė daugiau kaip 1/3 visų įmonės pajamų. 5.2 Verslo inkubatoriai ir verslo informacijos centrai teikia konsultavimo ir mokymo paslaugas smulkaus ir vidutinio verslo subjektams. Ūkio ministerija, 2003 metais ir 2004 metų I pusmetį sudarydama sutartis, visiems verslo informacijos centrams ir verslo inkubatoriams rekomendavo vienodą mokymų, konsultacijų ir kitų renginių skaičių, t.y. neįvertino realaus paslaugų poreikio (verslo sąlygos vietovėse, nedarbo lygis ir kt.). Taip pat Ūkio ministerija skyrė vienodo dydžio subsidijų verslo informacinių centrų, verslo inkubatorių ir mokslo technologijų parkų veiklos daliniam finansavimui (mokslo technologijų parkams ir verslo inkubatoriams – po 110,0 tūkst. Lt, verslo informacijos centrams – po 85,0 tūkst. Lt per metus). Finansavimas, neatsižvelgiant į veiklos rodiklius, neskatina įstaigų siekti geresnių veiklos rezultatų. 5.3 Atrankos būdu atlikę verslo inkubatorių organizuotų konsultacijų ir mokymų analizę, nustatėme atvejų, kai, siekiant padidinti veiklos rodiklius, į mokymų dalyvių sąrašą buvo įtraukti asmenys iš įstaigų, kurios nėra smulkaus ir vidutinio verslo subjektai. Yra rizika, kad ir kiti verslo inkubatoriai ir verslo informacijos centrai 2003 m. ir 2004 m. I ketvirtį galėjo nepagrįstai padidinti atskirus veiklos rodiklius (mokymų dalyvių skaičių ir kt.). 5.4 Pagal panaudos sutartis verslo inkubatoriai bei mokslo ir technologijų parkai 2004 metais naudojo 42 540 kv.m patalpų. Dalis patalpų iki šiol nėra suremontuotos. Plotas, skirtas nuomai, verslo inkubatorių bei mokslo ir technologijų parkų patalpose sudarė 15 097,4 kv.m. Ūkio ministerija, kaip institucija, atstovaujanti dalininko (valstybės) interesams, turėtų aktyviau dalyvauti priimant sprendimus dėl valstybės perduoto turto (patalpų) naudojimo ir patalpų remonto alternatyvių finansavimo šaltinių paieškos. 5.5 Dalininko (valstybės) įnašai viešosiose įstaigose, kuriose dalininkui atstovauja Ūkio ministerija, vidutiniškai sudaro 79 proc. visų dalininkų įnašų. Viešajai įstaigai Šiaulių universiteto mokslo ir technologijų parkas Ūkio ministerija 2003 metais skyrė 2 958,4 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų subsidiją patalpų remontui, nors Ūkio ministerija neatstovauja dalininkui (valstybei) minėtoje įstaigoje. Ūkio ministerija 2004 metais iš Inovacijos ir konkurencingumo didinimo programos lėšų viešajai įstaigai Šiaulių universiteto mokslo ir technologijų parkas skyrė 110 tūkst. Lt subsidiją verslo informacijos, konsultacijų ir mokymo paslaugoms teikti, patalpoms, techninei bei biuro įrangai nuomoti ir dalyvauti PHARE 2002 Ekonominės ir socialinės sanglaudos Lietuvoje programos ir ES struktūrinių fondų projektuose. Viešoji įstaiga Šiaulių universiteto mokslo ir technologijų parkas patalpų 2004 m. I pusmetį nenuomojo (minėtai įstaigai yra perduota 15 tūkst. kv.m patalpų). Pajamos, gautos iš ūkio subjektų už suteiktas paslaugas, sudarė tik 5,8 tūkst. Lt. Ūkio ministerija, neatstovaudama dalininko interesams, negali aktyviai dalyvauti įstaigos veikloje ir turėti įtakos įstaigos valdymo organų priimtiems sprendimams. Yra rizika, kad valstybės turtas šioje įstaigoje ir ateityje bus naudojamas neefektyviai, o Ūkio ministerija negalės imtis konkrečių veiksmų įtakojant šios įstaigos valdymą. 5.6 Pagal ūkio ministro 2003 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 4-75 patvirtintą Lėšų skyrimo tinklo įstaigoms steigti ir plėsti tvarką, steigiant naujas tinklo įstaigas ir plečiant veikiančias, Ūkio ministerijos finansuojamo 1 kv.m patalpų remonto (perplanavimo, pertvarkymo) rekomenduojama kaina turi būti ne didesnė kaip 600 Lt/kv.m. Ūkio ministerija ne visais atvejais vadovavosi minėta rekomendacine norma įsakymu ir atskirų viešųjų įstaigų patalpų remontui (perplanavimui, pertvarkymui) 2003 metais skyrė iš viso 3 422 tūkst. Lt daugiau negu rekomenduojama anksčiau minėtoje tvarkoje. 5.7 Ūkio ministerija yra vienintelė institucija, atstovaujanti valstybei viešojoje įstaigoje Lietuvos ekonominės plėtros agentūra. Ji padengia minėtos viešosios įstaigos veiklos išlaidas, susijusias su viešųjų paslaugų ūkio subjektams teikimu įgyvendinant Ekonominės plėtros programą. Šiems tikslams Ūkio ministerija įstaigai 2003 metais skyrė 3 500,0 tūkst. Lt (tai sudarė 83,4 proc. viešosios įstaigos pajamų), 2004 metais numatė skirti 3 800,0 tūkst. Lt. Viešoji įstaiga Lietuvos ekonominės plėtros agentūra savo darbuotojams nepriklausomai nuo viešosios įstaigos veiklos rezultatų išmokėjo premijas (2003 metais – 128 500 Lt, 2004 metų I pusmetį – 31 900 Lt). Viešoji įstaiga Lietuvos ekonominės plėtros agentūra 2003 ir 2004 metų I pusmetį veiklos nuomos būdu nuomavosi ilgalaikį turtą (2003 metais 3 automobilių nuomos išlaidos – 51,7 tūkst. Lt, kompiuterinės technikos ir biuro įrangos nuomos kaina – 32,1 tūkst. Lt), o tai, mūsų nuomone, nėra ekonomiškai naudinga.
---------------------	---

Ministerijos	Pateikti siūlymai
1. Kultūros ministerija	1.1 Negyvenamąsias patalpas Rūtų g. 5, Klaipėdoje įregistruoti valstybės nuosavybės teise. 1.2 Patikslinti viešųjų įstaigų įstatus, neatitinkančius teisės aktų reikalavimų. 1.3 Parengti viešosioms įstaigoms perduotų valstybės biudžeto lėšų panaudojimo veiksmingas kontrolės priemonės.
2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2.1 Spręsti klausimą, kad VŠĮ „Socialinės politikos grupė“ ir Darbo ir socialinių tyrimų institutas bei VŠĮ „Respublikinis darbų saugos centras“ ir Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija nevykdytų panašių veiklos uždavinių ir funkcijų. 2.2 Peržiūrėti negyvenamųjų patalpų panaudos sutartį su VŠĮ „Technikos priežiūros tarnyba“, siekiant, kad ji atitiktų šiuo metu galiojančių teisės aktų nuostatas.
3. Sveikatos apsaugos ir darbo ministerija	3.1 Spręsti VŠĮ „Medicinos paramos ir labdaros centras“ finansavimo tikslingumo bei teisinio statuso klausimus. 3.2 Tęsti VŠĮ „Sveikatos teisės ir ekonomikos centras“ pertvarkymo į biudžetinę įstaigą procedūrą. 3.4 Svarstyti VŠĮ „Medicinos paramos ir labdaros centras“ nuomojamame sandėlyje laikomų farmacinių atliekų likvidavimo klausimą.
4. Švietimo ir mokslo ministerija	4.1 Užtikrinti valstybės biudžeto lėšų, skiriamų viešosioms įstaigoms, kurių steigėja yra Švietimo ir mokslo ministerija, panaudojimo kontrolę.
5. Ūkio ministerija	5.1 Sudarant sutartis su verslo informacijos centrais, verslo inkubatoriais ir mokslo ir technologijų parkais 2005 metams, atsižvelgti į minėtų viešųjų įstaigų teikiamų paslaugų poreikį. 5.2 Užtikrinti, kad verslo inkubatoriai sutartyse su inkubuojamomis įmonėmis numatytą sąlygą netaikyti patalpų nuomos lengvatų, jei pajamos iš valstybės neremtinės veiklos sudaro daugiau kaip 1/3 visų įmonės pajamų ir kontroliuoti šios sąlygos vykdymą. 5.3 Peržiūrėti lėšų skyrimo verslo inkubatoriams, verslo informavimo centrams, bei mokslo ir technologijų parkams tvarką, kad būtų atsižvelgiama į viešųjų įstaigų faktinius veiklos rezultatus. Siekti, kad viešosios įstaigos teiktų patikimą informaciją apie sutartyse numatytų įsipareigojimų įvykdymą. 5.4 Aktyviau dalyvauti viešųjų įstaigų valdymo organų veikloje, priimanti sprendimus dėl valstybės perduoto turto (patalpų) panaudojimo ir alternatyvių finansavimo šaltinių patalpų remontui paieškos. 5.5 Apsvarstyti galimybę tapti viešosios įstaigos Šiaulių universiteto mokslo ir technologijų parkas dalininku. 5.6 Skiriant lėšas viešųjų įstaigų patalpų remontui, vadovautis Ūkio ministro 2003 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 4-75 patvirtinta Lėšų skyrimo tinklo įstaigoms steigti ir plėsti tvarka arba spręsti klausimą dėl minėtos tvarkos tikslinimo. 5.7 Apsvarstyti premijų darbuotojams mokėjimo tikslingumą viešosiose įstaigose.